

VIKO – JAUNIMUI IR ŽEMĖS ŪKIUI

Ar skalsi chemiko duona?

Dr. Inga STANKEVIČIENĖ,
Ingrida RADVEIKIENĖ
VIKO Agrotechnologijų fakulteto lektorės

Pastarieji keleri metai mums visiems buvo sunkesni nei įprastai. Pasaulinė pandemija turėjo neigiamą įtakos daugumai pramonės sričių, tačiau chemiją ir gyvybės mokslus lydėjo sėkmė, buvo inicijuotas naujų produktų ir paslaugų kūrimas. Dauguma chemiją įsivaizduoja kaip laboratorinius tyrimus, maisto priedus ar pavojingas chemines medžiagas, tačiau ji apima viską, kas mus supa. Kaip teigia Amerikos chemikų draugija, viskas, ką girdite, matote, užuodžiate, ragaujate ir liečiate, yra susiję su chemija ir cheminėmis medžiagomis.

Chemija, kaip mokslas, itin svarbi moksliniuose tyrimuose, pramonėje ir yra susijusi su daugeliu mokslo šakų: nuo medicinos iki technologijų. Siekdami įgyti daugiau žinių apie tam tikrą objektą, akademinės bendruomenės chemikai atlieka įvairius tyrimus, o gauti fundamentinių tyrimų rezultatai gali būti panaudojami atliekant tolimesnius mokslinius taikomuosius tyrimus. Pramonėje chemikai tiria žaliavas, pusgaminius, pagamintą produkciją ir taiko mokslines žinias naujiems produktams ar technolo-

VIKO absolventė Agnė Gecevičienė, dirbanti Aplinkos apsaugos agentūros Aplinkos tyrimų departamento Cheminių tyrimų skyriaus laboratorijoje.

Dauguma jų dirba specialistais, tyrėjais, laborantais, technikais, taip pat užima technologo, padalinio vadovo ar kitas pareigas. VIKO nuolat vykdo darbdavių apklausas apie Cheminės analizės specialistų poreikį ir reikalingus gebėjimus, tačiau anketinės apklausos visiškai neatskleidžia absolventų integracijos į darbo rinką iššūkių.

Mintimis apie VIKO Cheminės analizės absolventų gebėjimus ir jų integracijos į darbo rinką galimybes sutiko pasidalyti Aplinkos apsaugos agentūros Aplinkos tyrimų departamento Rytų Lietuvos aplinkos tyrimų skyriaus vedėjas Juozas DAUTARTAS.

Aplinkos apsaugos agentūros Aplinkos tyrimų departamento Rytų Lietuvos aplinkos tyrimų skyriaus vedėjas Juozas Dautartas.

gijoms kurti, pavyzdžiui, farmacijoje chemikai kuria ir analizuoja vaistų ir medicininių preparatų kokybę, o agrochemijos pramonėje – trąšas, insekticidus, herbicidus ir kitus preparatus, reikalingus žemės ūkiui. Aplinkos objektus tiriantys chemikai stebi taršą ir bendradarbiaudami su aplinkosaugininkais siekia bendro tikslo – švartios ir saugios aplinkos.

Vilniaus kolegija (VIKO) rengia Cheminės analizės specialistus, kurie baigę studijas puikiai įsitvirtina darbo rinkoje. Studijų programos Cheminė analizė absolventai užima įvairias pareigas chemijos laboratorijose ar biotechnologijos pramonės įmonėse.

– **Kaip prasidėjo Jūsų, kaip chemiko, kelias ir kada prisijungėte prie Aplinkos tyrimų departamento laboratorijos kolektyvo?**

– Mano, kaip chemiko, kelias nėra įprastas. Prieš 39 metus Vilniaus universitete įgijau biologo, biologijos ir chemijos dėstytojo kvalifikaciją, tačiau laboratorijoje nedirbau. Teko paragauti mokytojo duonos, bet didžiąją laiko dalį, 25 metus, dirbau aplinkosaugos srityje. Man, kaip inspektoriui, teko glaudžiai bendradarbiauti su chemijos laboratorijomis, kurios padėdavo spręsti inspekcinio darbo klausimus. 2015 m. tapau chemijos laboratorijos, kuri tuo metu priklausė Aplinkos apsaugos de-

partamentui, vedėju. Po reorganizacijos 2018 m. laboratorija buvo prijungta prie Aplinkos apsaugos agentūros Aplinkos tyrimų departamento. Iki šiol vadovauju Rytų Lietuvos aplinkos tyrimų skyriui. Džiaugiuosi būdamas šio kolektyvo dalimi.

– **Vadovaujate laboratorijai. Ko reikia, kad taptum lyderiu? Galbūt panašios taisyklės praverstų būsimeis gamtos mokslų (chemijos) studentams?**

– Pirmiausia reikia aiškiai komunikuoti, kad komanda žinotų, ko iš jų tikimasi, ir motyvuoti siekiant bendro tikslo. Svarbu įsiklausyti į darbuotojų lūkesčius, darbe vadovautis abipusiu pasitikėjimu ir pagarba. Esant stresinėms situacijoms darbe, nesiskarščiuoti ir neieškoti kaltų, sprendimus priimti tik viską apmąsčius. Lyderis turi nebijoti prisiimti atsakomybę.

– **Su kokiais iššūkiais tenka susidurti Jūsų darbe?**

– Iššūkių daug. Pirmiausia būtina užtikrinti, kad būtų skubiai ir visą parą reaguojama į skundus ir avarijų atvejus, kurių metu įvyksta aplinkos tarša. Antra, užtikrinti paimtų mėginių analizės atlikimą ir rezultatų pateikimą užsakovams. Trečia, užtikrinti, kad laboratorijoje netrūktų žmogiškųjų ir materialinių išteklių. Nuolatos kelti kvalifikaciją, sekti mokslo naujoves, įsigijus naujus prietaisus, kuo greičiau juos perprasti ir pradėti darbus. Tai nėra paprasta, kai kuriais atvejais nuo mokymų dirbti su nauju įrenginiu iki prietaiso paleidimo prabėga pusė metų, kartais – ir visi metai. Nemenkas iššūkis – palaikyti gerą darbinę atmosferą kolektyve. Ko gero, sunkiausias iššūkis – atlikti periodinį darbuotojų vertinimą ir rūpintis skyriaus darbuotojų atlyginimų kėlimu.

– **Ar glaudžiai bendradarbiaujate su mokslo įstaigomis? Ar Lietuvoje pakankamas bendradarbiavimas tarp kolegijų, universitetų ir darbdavių? Ką bendradarbiavimo srityje reikėtų tobulinti, o gal keisti iš esmės?**

– Atlikdama užsakomuosius

tyrimus mūsų laboratorija bendradarbiauja su Muitinės ir Lietuvos teismo ekspertizės laboratorijomis bei Fizinių ir technologijos mokslų centru. Taip pat mūsų darbuotoja dėsto VIKO Agrotechnologijų fakultete Cheminės analizės studentams. Todėl jie turi galimybę susipažinti su aplinkosaugos laboratorijos kasdiene veikla, atlikti cheminius tyrimus ir baigiamąją praktiką mūsų laboratorijoje. Chemikų bendruomenėje visi vieni su kitais susiję, manau, gyvybiškai svarbu palaikyti ryšius ir, esant reikalui, padėti vieni kitiems. O ką keisti? Daugiau ir dažniau komunikuoti mokymo įstaigoms su potencialiais darbdaviais. Galbūt organizuoti bendrus renginius, pavyzdžiui, paminint Pasaulines vandens, žemės dienas ar kt.

– **Koks yra šiuolaikinis studentas chemikas Jūsų akimis? Ar jaučiate jaunų kolegų stygių Jūsų laboratorijoje?**

– VIKO studentai, atlikę praktiką mūsų laboratorijoje, taip pat – naujai įdarbinti absolventai turi pakankamai žinių apie chemines medžiagas, cheminius indus ir nesudėtingus prietaisus, tyrimo metodus, tyrimo rezultatų kokybės užtikrinimą. Atlikdami praktiką studentai nori išbandyti kuo daugiau tyrimo metodų. Supažindiname praktikantus su visais etapais nuo ėminio paėmimo iki tyrimo rezultatų pateikimo. Mūsų kolektyve dirba dvi VIKO Cheminės analizės absolventės. Jos greitai mokėsi darbo vietoje, per trumpą laiką tarpą įsisavino naujus, sudėtingus tyrimo metodus. Jos sėkmingai dirba ir savo žinias netgi perduoda vyresniems darbuotojams. Visose aplinkosaugos laboratorijose jaučiamas darbuotojų stygius, ypač jaunų kolegų. Dėl šios problemos kitiems darbuotojams tenka didesni darbo krūviai.

– **Kokius chemijos absolventų pasirengimo darbinei veiklai trūkumus ir privalumus galėtumėte įvardyti?**

– VIKO absolventai, dirbantys aplinkosaugos laboratorijose, yra žingeidūs, darbštūs, siekia tobulėti. Chemija yra tobulėjimo reikalaujanti, naujų atradimų ir galimybių suteikianti sritis, todėl dažnas neapsiriboja studijomis kolegijoje ir siekia universitetinio aukštojo išsilavinimo. Skatiname jaunus darbuotojus, aišku, suteikiame galimybę derinti darbą su studijomis, ir džiaugiamės jų pasiekimais.

– **Kaip manote, kokių asmeninių savybių reikia norint karjerą sieti su chemija?**

– Visų pirma reikia kruopštumo ir pareiškimo, visada „išlošia“ tie darbuotojai, kurie priima iššūkius, gilinasi ir sprendžia iškilusias problemas, nebijo nuolatos mokytis ir tobulėti. Nėra tokio universiteto ar kolegijos, kuri paruoštų šimtu pro-

centų dirbti pasirengusių absolventą. Mokymasis yra nuolatinis palydovas, nes cheminė įranga ir prietaisai tobulėja, sudėtingėja, atsiranda naujų tyrimo metodų. Reikia spėti žengti koja kojon su naujovėmis.

– **Dažnai girdime, kad chemikams Lietuvoje gyventi lengva dėl mažų atlyginimų. Kokia Jūsų nuomonė apie jų padėtį Lietuvoje?**

– Kiek žinau, privačiose ir valstybinėse laboratorijose dirbančių chemikų atlyginimai skiriasi. Taip pat skiriasi chemikų ir biochemikų atlyginimai. Valstybinių chemijos laboratorijų atlyginimai yra mažesni, todėl darbuotojai, ypač jauni, dažnai išsina dirbti į privatų sektorių. Darbuotojų kaita įtakos turi ne tik atlyginimai, bet ir motyvacija, bendras psichologinis klimatas darbo vietoje. Džiaugiuosi, kad mūsų laboratorijoje yra maža darbuotojų kaita, darbuotojai lojalūs, nors jų atlyginimai galėtų būti didesni.

– **Kaip manote, ar Lietuvoje chemikų poreikis didės?**

– Kai kuriose aplinkosaugos laboratorijose, ypač regionuose, chemikų trūksta. Neabejoju, kad chemikų poreikis didės. Dabar stebimos chemijos specialistų poreikio tendencijos leidžia spręsti, kad vis daugiau jaunuolių pasiners į chemijos mokslo pasaulį ir sieks savo karjeros šioje srityje. Cheminės analizės studijos vykdomos VIKO, kuri vienintelė Lietuvoje ruošia cheminės analizės specialistus, bendradarbiauja su biotechnologijų milžiniais „Thermo Fisher Scientific“, „Northway Biotech“, Nacionaliniu maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutu, Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros laboratorija, UAB „Vilniaus Vandeny“, AB „Kauno Grūdai“, UAB „Eurofins Labtarna Lietuva“ ir kt. chemijos laboratorijomis. Šiose įmonėse studentai atlieka praktikas, kurių metų gilina teorines žinias ir praktinius įgūdžius, dirba šalia patyrusių chemikų ir rengia baigiamuosius darbus.

Darbdavių atstovai patenkinti VIKO Cheminės analizės specialistais. Jie teigia, kad suteikiamos žinios, gebėjimai vykdyti tyrimus, atitinka fizinių mokslų profesionalams bakalaurs keliamus reikalavimus. Studentų ir absolventų nuomone, Cheminės analizės studijos patrauklios tuo, kad daug praktinių užsiėmimų vyksta laboratorijoje, savo kompetencijas galima tobulinti užsienio universitetuose („Erasmus+“ programa), dalyvauti studentų mokslinės draugijos veikloje ir viešinti gautų tyrimo rezultatus konferencijose.

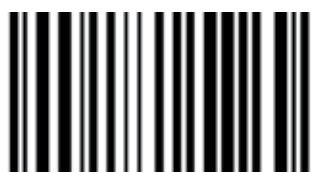
VIKO nuotraukos

2023 M. PRENUMERATA

FIZINIAMS ASMENIMS

12 mėn. – 199,20 Eur

Leidinius galite užsiprenumeruoti apmokėdami PERLO TERMINALE!

Šį kvitą iškirpkite ir apmokėkite bet kuriame PERLO TERMINALE.

Platinimo tarnybos el. p. platinimas@up.lt, tel. 8 603 75 963.

